

Libros

Diéguez Cequiel, Uxío-Breogán (coord.): *A Transición en Galiza*, Santiago de Compostela: Edicións Laiovento, 2023.

No limiar da recente reedición da súa novela *Un home que xaceu aquí* (Galaxia, 2023), o escritor Aníbal Malvar apunta: “*No tempo desta novela, Galicia era un territorio realmente máxico, máis escrito por fabuladores que por historiadores*”. A referencia é, xaora, ao tempo da coñecida como Transición á democracia. E ten razón. O relato da Transición española estivo até hai ben pouco en mans de xornalistas e outros creadores de opinión en xeral. Unha narrativa, tamén hai que dicilo, que tendeu á haxiografía e pouco dada a cuestionar o que se consideraba como un proceso modélico. A actitude das persoas profesionais da Historia tampouco axudou: con razón se afirma que historiadores e historiadoras vemos mal de preto!

Co paso do tempo a Transición vaise situando cada vez máis como obxecto de estudo histórico, o que favoreceu tamén a súa crítica e rematou coa súa mística. Nesa liña de traballo é onde podemos situar o volume coordinado polo profesor da Universidade da Coruña Uxío-Breogán Diéguez Cequiel *A Transición en Galiza*, que tirou do prelo Edicións Laiovento. Estamos diante dun volume colectivo que xunta os traballos presentados ao III Congreso “As outras protagonistas da Transición. Ruptura democrática, esquerda radical, mobilizacións sociais”, que se celebrou o 30 de decembro e mais o 1 de outubro de 2022, no Centro Universitario de Riazor (A Coruña). O volume preséntanos catorce traballos cuxa primeira virtude é ofrecernos unha panorámica xeral da época da Transición; isto é, fuxindo da exclusiva ollada política ou partidaria, temos no libro unha análise ampla do momento.

Con todo, as primeiras achegas do libro preséntannos unha pormenorizada análise da política na Galiza da Transición, son os traballos de Justo Beramendi e Carlos F. Velasco Souto; artigos que se completan coas análises do sindicalismo obreiro e labrego, obras de Bernardo Máiz e Daniel Lanero, respectivamente. Neste bloque tamén podemos situar a achega de Uxío-Breogán Diéguez sobre o nacionalismo na época da Transición.

Hai neste volume unha preocupación pola análise da cultura galega na época da Transición. A este bloque de traballos pertencen os traballos de Carlos Callón, sobre o galego; Roberto Samartim, que estuda o libro galego; Montse Pena Presas, que se achega ao eido da literatura infantil e xuvenil e, por suposto, o traballo de Ricardo Gurriarán sobre as asociacións culturais, entes que mantiveron viva a cultura galega nos anos finais do franquismo. O estudo da canción galega no tardofranquismo e na Transición, que asina Xan Fraga Rodríguez, poderíamos situalo tamén neste conxunto de achegas.

O libro insiste en visibilizar os movementos sociais máis esquecidos. Sirvan como exemplo o artigo de Mariám Mariño sobre os feminismos ou o de Adela Figueroa Panisse sobre o

ecoloxismo e mais a ciencia galega. Marcos Pérez Pena analiza a posición da prensa galega diante do proceso autonómico galego, mentres de Francisco Xavier Redondo Abal estuda a persecución ideolóxica e a represión xudicial nos tempos da Transición. Sen dúbida, é no eido do poder xudicial onde máis continuidades se poden atopar con respecto da etapa franquista, unha mostra máis dos límites dese *proceso modélico* que coñecemos como Transición.

En resumo, dúas son, na nosa opinión, as grandes achegas deste libro. En primeiro lugar, unha aproximación histórica (e crítica) ao proceso da Transición. En segundo lugar, hai neste volume colectivo hai unha vontade totalizadora, un desexo de transcender o puramente político para ofrecer unha visión acaída da sociedade galega do momento.

Prudencio Viveiro Mogo

Xulio Ríos e Jorge Tavares (Coordenadores) “Chibérica: Visiones ibéricas de China contemporánea” Editorial Popular 2023, Madrid, 291 p.

No ano 2023 as relacións diplomáticas entre España e a República Popular da China cumpriron 50 anos. Para a conmemoración e celebración de tan importante data, distintos axentes, institucionais, académicos ou económicos, realizaron actividades variadas ao longo de todo o ano, no obxectivo de promover o impulso destas relacións tan relevantes no mundo do 2023 e do futuro que con tanta incerteza albiscamos para as próximas décadas. A máis importante a viaxe de Pedro Sánchez a Beijing, onde foi recibido por Xi Jinping, o 30 de marzo do 2023.

Por detrás dos actos de conmemoración unha pregunta aparece de maneira recorrente, que futuro, que expectativas para esta relación na agresividade crecente na sociedade internacional? Nese futuro céntrase a reflexión colectiva que significa Chibérica, que aspira a promover a comprensión, as aspiracións e as potencialidades da relación entre a península ibérica e China. Cómpre anticipar antes de seguir, que ao longo do ano Chibérica converteuse nunha referencia bibliográfica de referencia para pensar este futuro...

Nesta misión Xulio Ríos (Fundador e Presidente de Honra do IGADI) e Jorge Tavares da Silva (Universidade de Coimbra) coordinaron un volume onde participa un variado equipo de especialistas, españois, portugueses e tamén chineses, como Luís Tomé, Inés Arco, Fernanda Ilhéu, Enrique Fanjul, Irene Rodrigues, Anna Ferrer, José Duarte de Jesús, Manel Ollé, Carmen Amado Mendes, Ferran Pérez Mena, Carlos Rodrigues, Andrés Herrera-Feligueras, Hou Xiaoying ou Luo Huiling.

Publicado na colección Asiática da Editorial Popular, o libro organízase por capítulos, onde cada especialista afonda nun tema, divididos nos seguinte bloques: Política, Economía, Sociedade, Cultura, Política Exterior, Relacións bilaterais e a Perspectiva china desde a península ibérica. O conxunto coral achega un esforzo de reflexión en clave ibérica, combinando distintos enfoques desde as diversas autorías, que implica a dimensión académica, investigadora, diplomática, histórica ou económica, xerando un mosaico que deixa entrever as coincidencias e as discrepancias, así como a perspectiva dunha hipotética axenda conxunta China-Portugal-España. Os coordinadores do volume, Xulio Ríos e Jorge Tavares, abren e pechan o volumes, cunha introdución e un epílogo respectivo que harmonizan o conxunto dos textos.

Agora que durante os últimos anos, especificamente desde a pandemia mais tamén coa inflación e o tope do gas, a resposta ibérica a algúns desafío europeos gañou presenza na política e nos medios, o tema central de Chibérica amosa toda a súa potencia de presente e futuro. A veciñanza ibérica, con forte pegada na historia, do pasado á actualidade, recomendaría un diálogo bilateral máis intenso para concretar unha folla de ruta no marco da Unión Europea, Latinoamérica e o mundo todo, que nos permita gañar en peso específico á hora de posicionarnos nun mundo cada vez máis pequeno e agresivo. Defender os nosos intereses, primeiramente desde posicións xeográficas, que primen a cooperación e deserten do conflito, onde nada hai a gañar no medio e longo prazo. Trátase de competir mellor nun mundo global, onde influír e gañar será máis factible desde posicións compartidas.

Nesa axenda compartida de España e Portugal coa China sempre hai que pensar en Galicia e en Macau como espazos de ponte e conexión que achegan un valor engadido extraordinario ao enfoque compartido. Se necesariamente precisamos enfoques proactivos, as ligazóns culturais e linguísticas agregan valor e reforzan calquera ollada de medio-longo prazo desde o inmediato. Se unha Chibérica conectada, cooperativa, é posible, temos todo a xogar nese partido.

O libro será moi valioso para calquera persoa con curiosidade na China ou para aqueles defensores dunha península ibérica máis unida política e institucionalmente, nun mundo onde o Estado-nación amosa debilidades e onde a Unión Europea precisa de gañar peso exterior. Chibérica proporciona esa ollada compartida así como as claves que tocar para poder desenvolve-la.

Daniel González Palau